

Fiche 3: Mededeling De EU-VN: kiezen voor multilateralisme

Titel:

Mededeling De EU en de Verenigde Naties: kiezen voor multilateralisme

Datum Raadsdocument: 9 oktober 2003

Nr Raadsdocument: 13362/03 PESC 571

Nr. Commissiedocument: COM(2003)526 def

Eerstverantwoordelijk ministerie: BZ

Behandelingstraject in Brussel:

Bespreking in CONUN (VN-werkgroep) mede aan de hand van inbreng van de raadswerkgroep Ontwikkelingssamenwerking, CONOP (non-proliferatie), CODUN (ontwapening), COTER (terrorisme) en COHOM (mensenrechten). Daarna zal CONUN zijn rapport aan het Political and Security (PSC) aanbieden. PSC kan vervolgens nog advies inwinnen van PMG, CIVCOM en RELEX. Daarna zal via Coreper doorgeleiding naar Raad voor Algemene Zaken en Externe Betrekkingen plaatsvinden.

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

Multilateralisme is een bepalend principe van het buitenlands beleid van de EU. Aangezien internationale samenwerking essentieel is voor het kunnen inspelen op de talloze wereldwijde uitdagingen, heeft de EU een duidelijk belang bij ondersteuning van en voortdurende ontwikkeling en verbetering van de multilaterale instrumenten. Tegen de achtergrond van een sterk veranderde wereld zal in de komende periode de betrokkenheid van de EU met name bij de VN als spil van het multilaterale stelsel, medebepalend zijn voor de vraag of instituties die in de na-oorlogse periode tot stand zijn gekomen, in dezelfde vorm kunnen blijven fungeren als basis voor het internationale systeem.

De mededeling beoogt de mogelijkheden voor een verbeterde bijdrage van de EU tot het effectief functioneren van multilaterale instellingen in kaart te brengen. Hierbij wordt uitgegaan van wederzijds voordeel. Zowel de EU als de VN kunnen winnen bij een efficiëntere samenwerking. Bovendien kan de EU via een intern goed gecoördineerd optreden beter gebruik maken van de VN om haar eigen waarden te bevorderen.

Er wordt van uitgegaan dat de EU bij uitstek de capaciteit heeft om het voortouw te nemen bij de implementatie en ontwikkeling van multilaterale instrumenten. Daarnaast is de EU goed toegerust om andere landen te ondersteunen in hun capaciteit multilaterale verbintenissen na te komen. Hiertoe is een actieve EU-rol wenselijk op terreinen als vrede en veiligheid, armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling. Deze behelzen onder meer een EU-inzet op VN-hervormingen, financiering voor ontwikkeling, geïntegreerde follow-up van diverse VN-toppen, vredesmissies, mensenrechten, terrorismebestrijding, grensoverschrijdende criminaliteit, vluchtelingen- en asielbeleid. De multilaterale beleidsdoelstellingen moeten ook vertaald worden naar het bilaterale EU-beleid t.o.v. derde landen.

Door middel van het aangaan van strategische partnerschappen met VN-organisaties (fondsen, programma's en Gespecialiseerde organisaties) en een verbeterde samenwerking bij vredes- en veiligheidskwesaties kunnen de EU en de VN elkaars inspanningen versterken. Voor een effectief en geloofwaardig optreden van de EU in de multilaterale instellingen is van belang: eenheid van standpunten (geen "split votes"), efficiënte coördinatie tussen Brussel en New York/Genève, versterking van vertegenwoordigingen in bestuursorganen (o.a. van de Bretton Woods Instellingen), taakverdeling (geen overbelast voorzitterschap) en coördinatie van EU-kandidaturen in VN-lichamen. Voorts is het van belang dat de EU meer tijd inruimt voor de dialoog met ander regionale groepen om bredere steun voor standpunten te verwerven.

Rechtsbasis van het voorstel: n.v.t.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: n.v.t.

Instelling nieuw Comitologie-comité: n.v.t.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Betreft een mededeling, dus strikt genomen niet van toepassing.

In de mededeling wordt een aantal praktische voorstellen gedaan om de EU samen met de VN een doeltreffender bijdrage te laten leveren aan multilateralisme. Slechts enkele voorstellen vallen onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de Commissie, voor vele andere is het optreden van de Raad en de lidstaten vereist, terwijl in talloze gevallen een gezamenlijke inspanning van de verschillende instellingen en op verschillende niveaus nodig is.

Consequenties voor de EU-begroting: geen

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger: geen.

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering): geen

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid: n.v.t.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Ook Nederland is van mening dat de steeds verdergaande internationale vervlechting vraagt om een stevige en duurzame internationale ordening. Het bevorderen hiervan behoort tot de grondwettelijke opdrachten aan de regering. De regering stelt zich dan ook ten doel bij te dragen aan een rechtvaardige internationale omgeving waarin veiligheid, welvaart en welzijn kunnen worden gewaarborgd. Goed functionerende multilaterale instellingen spelen daarbij een essentiële rol, vandaar dat Nederland zich voorstander toont van “multilateralisme met tanden”.

Voorts steunt Nederland het streven naar een effectief gezamenlijk optreden van de EU in multilateraal verband en kan derhalve in het algemeen de Commissie-voorstellen onderschrijven.

Voorbehouden betreffen:

- de Bretton Woods-instellingen (IMF en Wereldbank), waar Nederland de huidige vorm van Europese vertegenwoordiging (kiesgroepen) wenst te handhaven. Wel is Nederland voorstander van informele coördinatie van de standpunten van Europese lidstaten in de internationale financiële instellingen;
- de VN-fondsen en –programma’s, waar Nederland gezamenlijk optreden van de EU afhankelijk maakt van “fair burden sharing” in de bijdragen (die er nu bij lange na niet is).